

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szög után 1 frtál 1000

Erőszak és védelem.

(?) Lapunk utolsó számának vezércikke sokak méltató figyelme és jóakaró pártolásában részesült; mind azon által nem hiányoztak, kik az ajánlott javaslatot igen is optimistikus felfogásának nyilvánították, mivel alkotmányos államban a felség jogai határolvák és a törvények végrehajtása választott vagy kinevezett közegekre tartozik.

Ezen ellenvetés, mely baráti körben elhangzott, arra kötelez, hogy még egyszer tüzetesen foglalkozzunk a javaslatba hozott módzattal és bebizonyítsuk, hogy a jelen, a parlamentarizmust alapjában meghamisító és ténykedésében korrumpáló körülmények között a jogfosztás és szabadságrablásnak más orvoslási módja alig képzelhető, mint a felséghez való felfolyamodás, hogy saját királyi esküjének fertelmes megszegőit az érdemelt büntetésben és megfenyítésben részesítse és országában a jog és törvény uralmát helyreállítsa.

Igaz, hogy Magyarországon ős időkől fogva a korteskedés virágzott és hogy a választások alkalmával sokszor egész csaták vívattak; de hogy a különbséget a mai és régebbi választások között csak röviden jelezzük: azok csak *személyek* körül forogtak és soha sem fordult elő, hogy rendszeres erőszak és gyalázatos cinizmussal *egész községek* szavazati jogaitól megfosztattak; a jogos sza-

vazóknak *szavait* hamis és hazug ürügyek alatt választási jogaikban szuronyokkal akadályozták és csalási szándékkal előre kieszt és törvényt tipró machinációk és brutális erőszakkal a *szavazó polgárok szavai*, már a választást megelőzőleg, börtönbe zártattak volna.

A régen elvélte történt visszaélések a jelen választás alkalmával már *botránys rendszerré* fajultak és oly arányokat öltöttek, hogy az ország egész felvidékének majdnem összes megyéiben alig van egy két mandátum, melyhez tiszta kézzel nyulni lehetne.

Ily általános elfajulás és gúnykacajjal kísért mandátum-rablásnak, mondják, csakis alkotmányos eszközökkel lehet utját állani és a bebizonyított törvénytelen eljárás alapján a mandátum megsemmisítését kérelmezni.

Igen ám! csak hogy éppen e felfogásban rejlik a barátaink által nekünk tulajdonított és általuk elítelt *optimizmus*; mert azok, kik így gondolkoznak, a lefolyt választási kegyetlenkedések, jogfosztások, szándékos csalások és istentelen szemtelenség, valamint állati brutalitással véghezvitt törvénytíprás és személyes szabadságsértésekből nem vonták le a gyakorlati és szembeszökő tanulságokat.

Elfogadjuk azon helyes nézetüket, hogy első sorban, a törvény intézkedése szerint is, alkotmányos eszközökkel kell küzdeni a jog és szavazatosztogatás ellen és petícióval megátadni a törvényellenesen kicsikart mandá-

tumot; de mire vezet ezen törvényes és alkotmányos védelem azok ellen, kik a hatalmat birják, azzal galádul visszaélnék és a törvénytiszta jogorvoslatot önelégülten nevetik?

A petíciónak sorsát, a jelen körülmények között, kiki előre tudhatja; aki kételkedik, gondoljon vissza a nyitrai és más petíciókra és tisztában lesz ez alkotmányadta védelmi eszköz hatályával és pedig azon egyszerű oknál fogva, *mert a petíciót ugyanazok bírálják el, kik a gazzág, szemérmertenség és szemtelenség durva és alávaló változataiban bővelkedő választásokat előkészítették és megajították* és a közmondás szerint egymás szemét ma is aligha vájják ki, hanem dögletes prédájukon hochliberális és szabadkőműves egyetértéssel megosztóznak.

A t. ház megalakulásakor meg fogjuk ugyan éni, hogy egy pár petícióval megfáradott mandátum meg fog semmisítettetni; de ez senkit se lepjen meg; mert az életben mai napig ismétlődik Jónás próféta esete, kit társai, hogy a háborgó tenger hullámaint megengeszteljék, a tajtékzó habokba dobtak.

A liberális kormánypart háromszáz lovagja is, hogy élét vegye az országos, a külföldet is már megdöbbenő választási botránynak, egy két tagját szinte a felháborodott közvélemény lecsillapítására föl fogja aldozni s a hivatalos és nem hivatalos közvélemény-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Kirándulás a Garda-tóra.

Irta: Des Enffans d' Avernus Pius gróf.*

A trienti szabadkőműves-ellenes kongresszusnak vége volt, s mégis a szép Dél-Tirolból alig láttunk egyebet, mint azt a pompás kék eget a fejünk felett, midőn a város utcáin átsiettünk, hogy valahogy a program valamely pontját el ne mulasztjuk. Így magam is csatlakoztam két kedves barátomhoz, kik szintén nem vihették el lelkiismeretükön, hogy azonnal visszaforduljanak a mogorva északra, mert őket is vonzotta a Gardatónak csábító közele.

A Mori-Riva vasut megnyitása által a Gardató jóval közelebb jött az északról érkező utasokhoz, mert azelőtt Verona volt a legközelebbi vasutállomás, mely már az osztrákhataron túl fekszik. A tó déli oldala nem jutalmazza a kiránu-

* Szerző velünk együtt részt vett a trienti szabadkőműves-ellenes nemzetközi kongresszuson, mint annak egyik segédtitkára. A kongresszus után egy közös kirándulást rendeztünk a felséges Garda-tóhoz, mely utnak benyomásait vázolja élénk tollal lapunk számára itt a fiatal belga gróf, ki egyébként jelenleg IV. éves jogász a gráci egyetemen. Szerk.

lást, mert itt a Po-vidék mélyen fekvő síkságai terülnek a tó körül, s az Alpokból alig látni valamit onnan. Annál nagyszerűbb azután északi fele.

Már Mori-nál felette érdekes a vidék tájképe. Egy szűk völgyben gyönyörű szőlőlombok között kigyózik a vasut, s oly közel halad a szőlőlugasokhoz, hogy az ember ugraszólván a kocsihoz kezével elérheti a csábító kék gerezdet. Jobbra balra szédítő meredeken kapaszkodnak az égbe a kopasz, napsütötte sziklák, melyeket emberi szorgalom szőlőhegyekké iparkodott varázsolni. Ahol csak egy talpalatnyi föld van, mindenütt befurja éhes gyökerét a tőke, s védfalak óvják ez ültetvényeket a zápor okozta zuhatagok ellen.

A Loppio állomás után a vasut a Loppio-tóhoz kanyarodik, melynek szakgatott partjain egy ideig csatangol. A tó vize sötétzölden csilámlik ide hozzánk felfelé, felületén több apró bokor és náddal benőtt sziget uszkál, melyek felülről nézve úgy tünnek fel, mint egy egy nagyobb „békanyál“, mi a tó színének bizonyos borongós, melancholikus külsőt kölcsönöz.

Midőn a vonat még egyszer visszatekint a tó tükreben mutatkozó mozgó képre, felkapaszkodik azon magaslatra, mely választót képez a Po és Mincio között. Sivár rideg való fogad itten a völgybe temetkezett költészettel szemben. Szikla

sziklára halmozódik megdöbbenő rendtelenséggel, tudja Isten mikor, ismeretlen időkben óriási hegyesuszamlás történt e helyen, s újabb időben egy másik következett, mely festői nagyszerűségben rakta össze e romhalmazt. Semmi emberi lény nem mutatkozik e szikla-sivatagban, csak egy kis kápolnát veszünk észre a Loppio-tó felett, hol a Madonna imádkozik az emberekért. Fenséges, megragadó kép!

A Nago erőd mögül kilépve, csaknem elvakítva állunk meg; a buskomor sziklák egy várásztésre mosolygó tájjá alakulnak. Mélyen a lábainknál fekszik a Garda-tó, Riva, Arco és a Sarca-folyó termékeny völgye. A Garda-tó sötét-kék vize óriási helyek közé van ékelve, s délen egészen ködös párába vész, miáltal még inkább felcsigázza képzelő tehetségünket. Sajnos, a vonatnak nincsen érzéke ily természeti szépségek iránt, a haladás eme vas szörnyetege érzelegni nem tud, csak a hasznót tartja szemé előtt, s így gyorsan röppennek el a képek, tájak, mignem egy félóra múlva Rivaban, kirándulásunk egyik fő-célpontján vagyunk.

Rövid ebéd után hajóra szállunk, melylyel Salóba vagyunk menendők. Csak a tó felületéről nyerünk teljes áttekintést Riva felett, mely miután két szikla közé ékelve nem talál elég helyet,

gyártók ez esetből kifolyólag az uralkodó liberális többség érzékeny lelkiismeretességét és pártatlan törvénytisztelét oly fülbemászó melódiákban fogják zengedezni, hogy míg a nagykarolyi segédlelkész is csók és enyelgésnek fogja érezni azon durva legyintéseket és antik nyálánságokat (talán nyálka-elválásokat? szedő), melyekkel a bátor és rettenthetlen ósdi lovagok pájeces serege érintette!

Az egyetlen alkotmányos eszköz, a *petíció*, tehát gyakorlatilag nem vezet célhoz. Mit tegyünk tehát?

Az *önsegélyt* nem vehetjük igénybe; ezt tiltja kath. hitünk, melynek erkölcsana szerint még a valóságos erőszakoskodó támadás ellen is csak védelemképen és oly módon védekezhetünk, mely elegendő a veszély vagy bántalmazás kikerülésére és mindent mellőz, mi a veszély elhárításának határain túl megy; mi katolikusok tehát, habár legszentebb és legbiztosabb jogaink és politikai igazaink durva kézzel megsértetnek nem vethetjük magunkat sem zsarnokaink és elnyomóinkra, sem az azok által ellenünk fölhasznált esendőrok és fegyveres erőre, sem nem bántalmazhatjuk a jogtalan és törvénytelenül eljáró választási elnököket és az ő pribékjeit, hanem a jogorvoslás igénybe vételére vagyunk utalva; mert a bosszúállás és erőszakoskodó hatalmaskodás nem fér meg a felebaráti szeretet törvényével.

Hitünk tilalmát megerősíti nálunk a *tételes törvény* is, mely senkit sem jogosít föl az önbíráskodás gyakorlatára, hanem utasít: hogy kiki szenvedett sérelme ellen a bírónál keresen jogorvoslást és elégtételt.

Végre a *józan ész* is azt javasolja, hogy hitünk szabványaihoz alkalmazkodva, ne adjunk okot az ellenfélnek, hogy a néppárt százezreit hatalmaskodás, bosszúállás, vérengzés és zendüléssel vádolhassák akkor, midőn szent vallásuk és egyházuk jogainak védelmére és a haza valódi javai és szabadsága érdekében szent küzdelemre indulnak azok ellen, kik a hit kiirtásán, az egyház megalázása és megdöntésén, a haza polgárainak törvényes jogai és szabadságai elkobzásán fáradoznak.

*Ha tehát alkotmányos módon és eszközökkel, a jelen sajnálatra méltó körülmények között, képtelenek vagyunk jogainkat és igazainkat megvédelmezni; ha az erőszak és fegyverhez nyulnunk nem szabad; ha az önbíráskodás által elégtételt nem vehetünk és pártunk szeplőtlen zászlaját vérrel és zendüléssel nem fertőztethetjük be; — nem marad más hátra, mint kérni a felséges királyt, hogy a jogtalan sérelmeket — melyek már a szavazók összeírásánál kezdődnek és melyek ellen hiába fellebezünk bírák és közigazgatási hivatalnokokhoz — orvosolja; az alkotmányos törvénytisztelét királyi szavával visszaállítsa és szent esküje által tett fogadását: „*hogy a törvényt megtartja és megtartatja*“ kegyelmesen érvényesítse.*

Magától értetik, hogy midőn ismétellen, szent és jogos ügyünk érdekében a felséges király színe elé járulandó tömeges követség iránti javaslatunkat ajánljuk, oly országosan szervezendő impozáns mozgalomból kifolyó és pár ezerre menő követséget értünk, mely nem csak tekintélyével, de számával, főleg pedig országos mozgalom szülte nagyszerűségével imponál és nem oly könnyen ignorálható, mint egy titokban előkészített követség, melynek eredménytelenségéről épen hirt veszünk.

Az ország polgárainak egy harmada nyílt és bevallott, egy harmada pedig titkos néppárti; nem szabad tehát, már ezek érdeke miatt sem, elejteni az országosan szervezendő és sértett alkotmányos jogai orvoslását nyíltan az ország színe előtt a felségtől kérelmezendő követség eszméjét; ha a palotafordalmas liberális seregnek sikerült pressziót gyakorolni a felségre és ily módon a janicsárokat uralmát meghosszabbítani: hódolatteljes fellépésünk is sikerre számíthat; mert mi csak országos, királyi esküvel fogadott törvényeink végrehajtását akarjuk kérelmezni; erre pedig az országban még az utolsó koldusnak is joga van, ki ha nem férhet a felség színe elé: robogó kocsijába dobja kérelmi iratát s mégis célt ér!

Sporzon, a nélkülözhetlen. Vannak emberek, akik nélkülözhetetleneknek tartják magukat. Sporzon Ernő a mult választásnál kibukott saját fészkeben, Privigyén és ezt nem tudja elfelejteni, mert legalább is azt hiszi, hogy a Bánffy-kormány okvetetlen megbukik, ha ő nem fog állani oldalán. Ezt ugyan senki más nem hiszi, s lehet hogy Bánffy észre sem vette kimaradását, de hát ki tehet róla, ha éppen Sporzon az, aki igen fontosra taksálja becses személyét és talentumát. Ennélfogva megtámadta Juriss mandátumát és mi címen? Talán elűtötték választóit? Nem, hisz abból kevés volt. Az elnök talán valami törvényteleniséget követett el? Nem. Hanem, hogy közben — ebédelt. Es Sporzon reméli, hogy már csak ezért is meg kell semmisíteni azt a mandátumot, mert ez főbenjáró törvényteleniség. Szulyovszky Dezső volt elnök bizonyára szíves lesz megmagyarázni Sporzonnak, hogy mit mondott ő a nyitrai nagyprépostnak, ki a papság élén éppen 12 óra felé jelentkezett a szavazásra és ez a papság meg elmondhatja, hogy várokozott vagy másfél óráig az ajtó előtt, míg Szulyovszky Dezsőnek szvittjével a híres nyitrai választási alkalmával ebédelt melótzatott. Ebédelték a második választás alatt is, a választást felfüggesztették és Janits mandátumát ennek és sok más fontos oknak dacára igazolták. Különös egy petíció, mely egyebet nem tudott kihalászni, csak hogy az elnök ebédelt; mit szólna akkor az ilyen petíciónak a beadója a szakolcai választáshoz és sok más egyéb kormányparti mandátumhoz? Sporzon ur nem kellett többé a választóknak, de ezt már nem tette be a petícióba, mert aki nagy politikusnak képzei magát, annak nehéz ilyesmit elhinni. Pedig ez a rideg való, melyen semmiféle petíció nem segíthet.

A trónbeszédben kath. autonómiaőröl is van szó. Az 1871-ben elposványosodott úgy végre tehát ismét napirendre kerül. Reánk katolikusokra nevezve kivált most az új viszonyok között rendkívül fontos kérdés ez, nemcsak jogi szempontból, amennyiben a felekezeten állammal szemben függetlenségünket jelenti, de a gyakorlati élet szempontjából is, mivel látjuk, hogy az egyháznak már nincs kibék biznia, hanem csak a saját híveiben. A felekezeten kormány helyett ezeket kell bevonnai az önkormányzat ügyeibe, hadd egyesüljön végre a világi elem a klerussal s intézzük magunk a magunk dolgait. A felekezetek már régen élvezik ezt a jogot s azért erősek és összetartók. Ha kezdetben az eddig elhanyagolt hívek talán némi nehézségeket is okoznának, majd belenevelkednek, de az autonómia idején semmi esetre sem lehetnek rosszabbak az állapotok, mint most vannak, midőn miniszter intézkedik rólunk nélkülünk. Mi készek vagyunk bele menni az autonómia, mert lehetetlennek tartjuk, hogy akkor az történiék, ami most, hogy pl. egy pap csak azért, mert állást foglalt a februári rendelet mellett, a kultuszminisztériumba s onnan, mint éppen pénteken olvastuk, püspöki székbe kerüljön. A katolikusoknak igazán érdekükben áll, hogy végre autonómiát kapjanak, mert

részt a tora szöveg ki, részt pedig mint egy fecskefészék, a sima meredek hegyfalra tapad.

A kikötő téren emelkedik ki az Aponale, egy hatalmas, vaskos négyszög kövekből épült torony, melyet Panzera, Arco grófja, épített a XIII. században. A trienti herceg-püspöknek ezen hűbérese fellázadt, s első dolga volt magát ura ellen biztosítani. A torony csúcsán egy tubát fuvó angyal látható, mely Riva hatalmát hirdette az egész tövidéknek. A tó közvetlen közelében látható Recca, egy óskori, árkokkal, tornyokkal védelmezett erőd, mely a szorongatott trienti püspököknek nem egyszer menedékkül szolgált.

Mialatt a hajó tovább tart délnek, egyre jobban elmosódik a part, csak Riva kandikál még mindig a hajó után, midőn az osztrák-olasz határt atleppjük. Jobbra és balra tornyosulnak a kopasz sziklák, s egyre bús, vigasztalan a vidék. A tó nyugati partján a sziklafal hosszában kigyózik a Ledrovölgybe vezető országút, majd a tó felé kanyarodva, majd pedig tunnelekbe utat vájva magának a szikla oldalába, míg nem a Ponal-víz-esésnél elhagyva a partot szerpentinakban kanyarodik a magas lejtőn felfelé.

Az ut mellett vágat a Ponale-folyó a magashóli, s tajtékzó dühvel szökel az akadályok fölött, majd látszólag simán surran végig a csu-

pasz sziklák között s aztán egyszerre merész izezetben levágja magát a tóba, melynek sötét-kék vizet messzire világos zöldre festi.

Körülhajtóznán a Monte Corno-t, mely mintegy egy hegyfok benyulik a tóba, megpillantjuk Limone-t, melynek mostoha földjén a világhírű citromok teremnek. Terjedelmes ültetvények, igazi függő kertek tapadnak a meredek szirtre. Észak és keletfelől védve a szél ellen terraszokon terül el ezer meg ezer citromfa, mely mosolygó világos zöldjével némi nyájjasságot kölcsönöz a különben rideg, barátságtalan tájnak. Innen küldik az egész villágra a nevezetes garda-melléki citromokat.

Most a hajó egyenesen átnyílik a tó tulsó oldalán fekvő Malcesine felé, mely a 2200 m magas Monte Maggiore alatt kuporodik. Az egész tájat uraló várát állítólag még Nagy Károly építette. Malcesineben a tenyészet fukar, olajfáiuk — melyek a Garda-tó legjobbjai közé tartoznak — beteges halványzöldje csakhamar elvész a magaslaton, mely felett a Monte Maggiore az ő szakgatott, hasogatott melléksúcsaival, igazi köpusztaság.

Vissza a tulsó oldalra Tremosineben kötünk ki, illetőleg Tremosine alatt, mert mire a hajót megállítják a parthoz, nyomát sem látjuk az emberi laknak, s csak az a kis bárka, melylyel az

utasokat hajónkra szállítják, figyelmeztet emberlaktá tájra. Hosszabb keresés után a fürkésző szem észrevesz egy cik-cak irányban kigyózó gyalogutat, mely egy függélyes s több mint 100 méter magas sziklafalon a faluba vezet, melynek közepén csinos templomeska áll.

Még mindig a rideg nyugati partvonallal egyirányban hajókázunk Campione, Tignale és Muslone mellett, mire a hegyek kissé hátrább húzódnak, a part meglapul s narancsfák, pálmák, cyprussok, azaleák, magnoliák, aloék mutatkoznak s egyszerre egészen déli tropikus éghajlat alatt vagyunk. Garguano, Maderno, Gardone mind csupa zöldbe takarózó villavárosok, úgy hogy a szem gyönyörrel megpihen ezen friss színeken, miután órahosszat csak komor sziklakat és a mogorvázöld olajfákat nézte. Balra eltűnik szemünk előtt az Isola di Garda, míg egy mély öbölben felmerül előttünk Saló, utunk végcélja.

Saló, kis városka, mintegy 5000 lakossal, egész Olaszországban *acqua di tutto cedro* nevű likörje miatt nevezetes, melyet cedrusfagyűmölcsből készítenek. De ne lgyje senki, hogy ez ital vonzott beűnűket oda. Ezt csak egy Garda-tóról kiadott utikönyvben fedeztük fel utközben. Egyéb-ként nem kellett lenni likör, mely állítólag malariellenes hatással is bír.

mindenünk tönkre megy, iskoláink, alapítványaink és püspöki székeink. Csak attól az egytől tartunk, hogy a tróbeszédbe csak azért illesztette a miniszter az autonómiáról szóló pontot, hogy mézes madzagot húzzon a szájunkon keresztül. A katolikusoktól függ, hogy az végre valósággyá legyen s ne vezessenek beünket folyton orunknál fogva.

A király nem fogad. A választási embertelenségeket, melyek mondhatjuk világszerte közmegbotránkozást okoztak, a király elé akartuk vinni, és akarjuk ma is. A felség ajtaját mint halljuk elzárta a kormány, hogy a panasz ne juthasson füleibe. Akik ezt elkövették, azok a lehető legrosszabb szolgálatot tettek a koronának, s vele együtt a dinasztia eszméjének. Magyarországon százszázalékosan látták azokat az igazságtalanságokat, melyek a választásnál lefolytak, s melyek örökös szennyfolttal bélyegezték meg hazánkat a művelt nyugat előtt: ezeken meg ezeken végig szenvedtek a gyalázatosságokat, s elviseltek ezt azért, mert megvolt bennök a remény, hogy a gonoszság nem marad megtorlás nélkül. — Hol keressük a megtorlást? Az országházban? — Hiszen éppen annak többsége követte el a jogtalanságot, vagy az ő megbízásából, utólagos jóváhagyása reményében tették ezt. Ez a többség, mely a törvényesség ürügye alatt a hallatlan visszaéléseket követte el, most féltékenyen őri a királyt, hogy nemzetének panaszos jajszavai ne juthassanak hozzá. — És ebben rejlik korunk legszomorubb jelensége. Am ha ez jó, nekünk semmi kifogásunk ellene. Az uralkodó személyét, a királyság eszméjét is kétféleképpen lehet szolgálni, jól és rosszul. Ha valaki ezt az utóbbit választja, viselje a felelősséget érte. Mi a királyság intézményét szent és sérthetetlennek tartjuk. Természetesen, nem feltétlenül, nem minden körülmények között, de dacára annak, hogy mi most is, és mindenkor a dinasztia rendületlen hívei közé számítjuk magunkat, fentartjuk és gyakoroljuk a jogot, hogy a dinasztia nevében elkövetett tulkapásokat megbíráljuk. Megteszi azt minden önértékes magyar ember, hogy megrójják I. Lipót, II. József utódjának intézkedéseit. — Mert aki az igazságtalanság láttára Potemkin falvakat rajzol a királyi szánut mentén, az roppant rossz szolgálatot tesz az udvarnak. Fogadjuk azt, hogy a k. k. Hofstie-felputzerek leghűbb alattvalói volnának a királynak. Nem a hajlongás, hanem az igazságnak férfias felépéssel párosult védelme lehet a legjobb támasza a koronának. Támaszkodni csak arra lehet, a mi ellent áll. Az idétlen hajlongás nem a tiszteletnek, hanem *ingadozó gyöngöcsöknek* a jele. — Eppen ez okból nem kell felhagyni a liberális kormány által betemetett burgkapu megvívásával. O felséget mindenki, és mi is, legalkotmányosabb fejedelmeknek hirdetjük, ez pedig megesküdtött, hogy az ország törvényeit megtartja és *megtartatja*. Mi ez utóbival panaszra megyünk, beünket a szabadelvűpárt burgszandárjai nem utasíthatnak vissza, mert jegyezzék meg jól, hogy mi nem is alamizsnát könyörögni, de alkotmányos jogot követelni megyünk. Eppen azért magunkévá

Saló plébánia temploma ugyan szép, méltóságos benyomást tesz a szemlélőre, de egy rövid séta a városban csakhamar arra tanított, hogy az olasz városokat mint a festett nőket nem keli nagyon közelről nézni. Kivülről, a város falain túlról tekintve költészet, ben azonban próza van.

Egy órai tartózkodás után visszatértünk Rivába. A tóra az éjszaka sötét fátyolt borított, melynek redőiről erősen kezdett permetezni az eső. Erős szél következtében hatalmas hullámok keletkeztek, melyek egy kis fiók-tengeri betegséget rögtönöztek az utasoknál, ami a Garda-tónál nem ritkaság. A határőrök villamos fénye, melyet a tónak hol ez, hol azon pontjára vetettek, hogy az esetleges csempészeket a tavon felfedezzék, felséges, bűvös látványt nyújtott s az utasok figyelmét s érdeklődését a legfőbb fokban lekötötte.

A tó felett lebegő sugárzó fehér felhőnek tünt fel e fény, mely mihelyt a szórótűkrőt a parton megfordították, egy pillanat alatt 20 kilométert is ugrott a koromsötétben, a tó egyik végétől a másikig. S oly fényesen világított, hogy a túldalolon nemcsak egy dugárust, hanem még egy menekülő macskát is meglehetett volna különböztetni. — Az ut eredménye, hogy mind a hárman, mint a gyermekek, mikor nyalánságot kapnak, egyhangulag azt mondtuk: Még egyszer!

teszük egy aranyos-maróth-kerületi barátunk ama javaslatát, hogy a néppárti központi iroda útján indítsunk *országos mozgalmat* s az összes kerületekből, hol Tarnóczy-Bartol-Kloch szisztemája szeriat ejtették meg a választásokat, adjunk be memorandumot és pedig kerületenként, mert így legalább a kabin-irodának kellene tudomást szerezni a gázságokról, melyeket gaz ellenfeleink, mint a haladás produktumát fennen hirdetik.

A nyitra-zsámbokréthi vál. kerület panaszja.

Jegyzőkönyv.

Felvéve Nyitra-Szucsánban, 1896. évi november hó 12-én az ugyanazon év október 28-án Nyitra-Zsámbokréthben megejtett országgyűlési képviselőválasztásnál előfordult visszaélésekről és jogtörésekről.

A választás vezetésével megbízott elnök Lénárt Sándor ügyvéd N-Tapolcsányból, már a választást megelőzőleg tett intézkedéseivel elárulta, hogy a nyitrai és stomfai választási elnökök hajmeresztő példáját híven követni akarja; amennyiben a néppárt választóit a községbe becsátani nem akarta, úgy hogy ezek csak kerülő utakon s még hozzá két meternyi mély árkokon keresztül juthattak 1/29-kor a községen kívül számukra kitűzött helyre, melyen sem koresma sem épület, de még ivóvíz sem volt. Törvényellenes volt az elnöknek azon kívánsága, hogy mindkét párt allitson 15 szavazót a szavazóhelyiség elé, kik jelöltjeiket megnevezzék és a szavazás elrendelését kérelmezzék. Midőn erre felhoztuk, hogy a törvény a szavazás kérelmezését szóbelileg nem kívánja, mi pedig a 12 szavazó által aláírt szavazást kérelmező iratot neki már kézbesítettük, azt felelte: „maguk fogják megbánni, ha pártjuk részéről 15 választót ide nem állítanak”. Az elnök eme eljárásából azt vették ki, hogy ő dr. Zelenyák János pártját a szavazástól elütni akarta, hogy Zsámbokréthy Józsefet egyhangulag megválasztottnak kijelenthesse, — de ezen cselekedése nem sikerült, miután még idejében sikerült a Zelenyák-párt 15 szavazóját elővezetni.

A szavazás egész estig oly lassan ment, hogy világos volt a szándék a néppártot kibővítőten, esetleg az éj lepte alatt belőle Zsámbokréthy pártját megneveszteni. Ezen tervük azonban egyáltalán nem sikerült, mert a néppárt rendületlenül kitartott azt hangoztatva: „ha két napig is éhezünk, egy tapodtat sem mozdulunk és magunkat el nem adjuk”. Pedig a lelketlen kufárok a szavazatok megvásárlására legjobban számítottak, a mit legjobban bizonyíthatunk az elnöknek azon intézkedésével, hogy többszörös még a szavazás elrendelése előtt tett erélyes sürgetésünk dacára a Zelenyák-párt részére egyetlenegy rendezői jelvényt sem adott, úgy hogy a szavazó-helyiségtől jó távolságra fekvő néppárti táborból a szavazókat csupa Zsámbokréthy-párti rendezők — többnyire községi jegyzők vezették teljes 24 órán át. De miután ily módon sem férhettek a néppárti választókhoz következett azok szavazati jogainak elrablása, fosztogatása.

Első sorban fölhozzuk azon az elnök által elutasított Zelenyák-párti választókat, kik, mert neveiket a szavazati névjegyzéknek megfelelőleg teljesen be nem mondták, elutasítottak:

Nagy-Vendég községből: Miksa János idb. neve után nem mondta, hogy idb., Zajác György idb. ugyanazon okból.

Kosztolnafalu: Hopko Antal mert Hopka Antalnak mondta magát, Kuray János mert nevéhez „hopko” melléknevét fűzte.

Kristyánfalu: Cseresnyák Mihály mert Laufer nevű zsidó ráfogta, hogy Cseresnyák a neve, a mit a helyettes-jegyző megerősített.

Szecs községből: János Mihály, mert a rudnói h.-jegyző ráfogta, hogy Jánosa a neve. Krajcsi Miklós, mert Krajcse-nek mondta magát.

Kovarcz községből: Gál Máté, mert Gál Máté-nek mondta magát.

Práznócáról: Supa Mihály, mert nem mondta, hogy idősbb.

Ny.-Szucsánból: Mikula István ifj., nem mondta ifjabb. Mikula Ferenc felső, nem mondta hogy „felső”.

Dvorníkról: Bakó András sovczovics, mert nem mondta, hogy sovczovics. Gulla Ferenc, mert csak egy l-lel mondta nevét. Kuzma József idb., mert nem mondta, hogy idb. stb. stb. szóval ezen a címen elutasított az elnök a néppártiakból összesen ötvenet, kiket a panaszlevel egyenkint felsorol, s egyuttal az elutasítás „okát” is feljegyzi.

Hogy a Zsámbokréthy pártiakkal szemben nem járt el a „pártatlan” elnök ily szigoruan, de nagyon is részrehajlóan, mutatja a sok között egynehány itt elősorolt eset:

Ny.-Szucsánból Hruska Malátek József, csak Malátek Józsefnek mondta magát, midőn ezért a néppárti bizalmi férfiak szavazatát kifogásolták, az elnök azt mondta: „ugye hogy magát Hruska Malátek Józsefnek hívják”? Ugyan-csak Ny.-Szucsánból: Kiaba János Horváth, csak Kiaba Jánosnak mondta magát, de az elnök ugyanúgy segített rajta, mint az előbbinél. — Ny.-Zerdahelyről Liszka Máté magát Siska Máténak mondta s szavazata Zsámbokréthyre elfogadtatott. — Szulócéről Markó Máté magát Markó Mátyásnak mondta s noha a 8 szám alatt feltüntetett Gál Máté Zelenyák-párti elutasított, mert Matejnek mondta magát, itt Markó Mátyás szavazata Máté helyett Zsámbokréthyre elfogadtatott.

Következőkben feltüntetjük azon szavazókat, kik azért utasítottak el, mert dr. Zelenyák János nevét hibásan ejtették ki:

Chudo-Lehotáról: Kovácsik József, dr. Jánosra szavazott.

Rudnóról: Krsák István, Zelenay-ra adta szavazatát.

Kovaréről: Grácz Jakab, Zelenay-ra szavazott.

Ny.-Kolozsról: Hlavatska Mátyás-t oly zavarba hozta, hogy hamarjában nem jutott a Zelenyák név eszébe.

Nedasócról: Borchá János úgy járt, mint az előbbi, mire az elnök kimondja: „nem szavazván, szavazata elutasítottik”.

Kis-Lehotáról: Vida György, dr. Jánosra szavazott. Vida András, dr. Jánosra szavazott.

Lávináról: Petreje József, dr. Jánosra szavazott.

Laszkár: Daniss József, nem tudta a jelölt nevét, nagy zavarában, melybe az elnök hozta.

N.-Lehotáról: Gyurina István, dr. Zelenyák-ra szavazott. Krajcsi József, az elnök zaklatása következtében elfelejtette a jelölt nevét. Zatyko György, Zelenecik János-ra szavazott.

Szkaacsányról: Hornyák Pál, dr. Zelniczky-re szavazott.

Nagy-Bossány: Korecz Balás, Zelenyánszky-ra szavazott.

Chinoránból: Bezák József malieski, dr. János-ra. — Holott a törvény értelmében (1874. t.-c. 78. §.) a szavazat akkor sem tekinthető érvénytelennek, ha a szavazat a jelöltek egyikére kétszertelenül megállapítható.

Most feltüntetjük, miként járt el az elnök a fentiekhez hasonló esetekben a Zsámbokréthy-párttal szemben:

Valaszka-Belláról: Soóky Géza, csak Löwentstein sjegyző hangos bemonadására tudott ennyit mondani, hogy „Zsámbo”, és az elnök e szavazatot Zsámbokréthy javára jegeztette.

Dobrocsnáról: Kovács Lukácsnak ezen szavazata „Zsábokrek” érvényes volt.

Nagy-Bossányból: Handzarik Antal Bacskádyra szavazott, de sugás után Zsámbokréthyre javította s elfogadtatott.

Dívekujfaluról: Orsula Mihály, az elnök kérdésére: kire szavaz? Tótl mondja: „bizony kérem én magam sem tudom, jobbra vagy balra szavazzak-e, mert azok a zsidók nagyon kínóznak bennünket”. Az elnök nógatására végre így szól: „No hát én nem bánom di. János — azután hosszú pauza után odasúgják Zsámbokréthy, a mire aztán kimondja Zsábokreki, s szavazata Zsámbokréthyre lön bejegyezve. Ezen eljárás ellen a néppárt bizalmi férfai tiltakoztak, de az elnök kivezetetésükkel fenyegetődzött.

Az alábbiakban feltüntetjük az állítólagos korkülönbség miatt visszautasított Zelenyák-párti szavazókat:

Ny.-Zsámbokréthről: Strba Ignác 43 évesnek mondta magát. Eletkora a névjegyzékben 40-nek volt jelezve.

Krstyánfaluról: Skraban Vince, jól szavazott, 25 évesnek mondta magát, a mint a névjegyzékben is áll, de Szélessy h.-jegyző ráfogta, hogy 30 éves, elvettetett.

Krencséről: Metus György idb., de a jegyző ráfogja, hogy nem 62 éves, elvettetik.

Kolos-Jeskófaluról: Frank István, állítólag idősebb.

Kolozsról: Nesteyny Vince 51 évesnek mondja magát, a névjegyzékben 45 van.

Nedasócról: Trávník Fábán 85 évesnek mondja magát; Balazsovics jegyző ráfogja, hogy csak 75, elutasítottik.

Nagy-Bélicről: Pecho István 62 évesnek

mondta magát, az imént említett jegyző ráfogja, hogy 80 éves.

Szkacsán-Hradistyéről: Dosztál Antal 30 évesnek mondja magát, a jegyző ráfogja, hogy idb., eldobják. stb. stb. Ezen a címen elutasítottak összesen 19 néppárti szavazót, kiket a panaszevel szintén névszerint felsorol.

A Zsámbokréthy-párti szavazóktól az elnök a kort egyáltalán nem kérdezte, a hol pedig ki nem kerülhetett, ott szája baba tette életkorát a választónak, mikor pedig a néppárt bizalmi férfiai ezen eljárás ellen tiltakoztak, az elnök azt felelte, hogy eljárást celszerűnek tartja.

Aztán következett a sok gúnynev, melyekkel a jegyzők a választókat illelték, hiába tiltakoztak ellene, ki is kérték maguknak, hiába tagadták a személyazonosságot bizonyító tanuk ezen gúnynevek létezését, a névjegyzékben sem volt nyomuk; szavazataik mégis a mint következnek, elvetettek:

Krstyanfaluból: Kadarász Gusztáv bizalmi férfi ráfogja Hrdy Pálra, hogy „záhorka”, a szavazó ezt tagadta, a névjegyzékben sem fordul elő e néven, szavazata mégis elvetett.

Kolos-Jeskofalu: Gerő Virgil bizalmi férfi ráfogja Beliszka József, hogy „hornyik”, Csavoj József ifj.-ra ráfogja, hogy „flinta”, Hodál János ifj.-ra más gúnynevet disputált, Spisák Jakabra ráfogta, hogy „jakubech”.

Janufaluból: Halmó Martonra a jegyző ráfogta, hogy „mikula” a bíró tiltakozása ellenére, és így tovább; ezen a címen elutasított jogtalanul a néppártiak közül összesen 72 szavazó.

A Zsámbokréthy pártján lévőknek nem volt sem gúny, sem melléknevük, pedig Fiebig Alajos bizalmi férfi nyilván bebizonyította, hogy ily módon az összes zsidószavazókat el lehetne űzni. Fischer Adolf nováki szatóc szavazásánál megemlítette, hogy „pobeska”-nak hívják, dacára annak, hogy az egész vidék e néven és sokan csakis e néven ismerik, a körjegyző azt letagadta.

Végül felhozunk még egynehány különlegeséget:

Pouuch István Lívina-Apáthiról, 21 éves, Zelenyákra szavaz, a jegyző ráfogja, hogy tényleges katona s csak néhány napra van szabadságolva. Az elnök a jegyző felelősségére megfosztja szavazatától. — Maszárík József Lívina-Apáthiról dr. Zelenyák Matejre szavaz, de rögtön Jánosra javította ki, az elnök szavazatát elutasította, habár hasonló esetben dr. János Zsabokreki fele szavazatot, Zsámbokréthyre jegyeztetett. — Szulyovszky István tureskanki bíró, személyazonossági tanu, szavazata okadatolás nélkül elvetett s mikor Dragula Pálnál tiltakozik a reafogott „devátka” gúnynev ellen és azt mondja, hogy majd talál még igazságot, az elnök bezárja. — Gyurina Balint nagylehotai lakos szavazatától csak azért lett elütve, mert a jegyző szerint ugyanott még létezik egy Gyurina Balint. — Angyel Balint Trnyik, a névjegyzékben állítólag Trnyik, pedig nevét a m. kir. Kuria Trnyikról Trnyikre igazította. — Hlavács János ó-széplaki szavazó azért, mert Nedanócon lakik, megfosztott szavazatától. — Hebal József szkacsányi lakos azért lett visszavetve, mert nevét Hebalnak ekeztetett eljette ki. — Halmó János ferina n.-bössányi lakos azért, mert megkérdés nélkül nem mondta be házszámát, elvetett. — Halmó János ferina N.-Bössányból, minthogy ez már második e néven és az első elvetette, ez is elutasította. — Hradel Peter és Peesar Jakab nedanói lakosok szavazatuktól csak azért fosztattak meg, mert a jegyző nem akarta őket ismerni. — Turesek István nedanói lakost az elnök azért üttötte el, mert a jegyző szerint a községben több Turesek István van. — Pelikán Adám chinoráni lakos, földésznek van bevezetve, annak vallja magát, Kadarász bizalmi férfi bémondja, hogy mézárós, mire szavazó megjegyzi, hogy az is; elutasították. — Knazeje János idb. kolos-hradistyei lakos Zsámbokréthy jelvényével megjelenik, az elnök utbaigazítására idb.-nek mondja magát és Zelenyákra szavaz, szavazatát az elnök bejegyzendőnek találta, de a jegyző bémondására, hogy legidősebbnek mondta magát, elvetette, mire a szavazó megjegyzi: „nem tetszik nagyságos úr”? — Beliszka János Kolos-Jeskofaluból Zelenyákra akart szavazni, de minthogy az ő néven már más szavazott Zsámbokréthyre, szavazati jogától meg lett fosztva. — Fabik János Nadányról azért, mert Fabiknak mondta magát, ekeztetett nélkül elvetett mint Zelenyákpárti; záróra alatt újra jelentkezett szavazásra, de minthogy már most Zsámbokréthyre szavazott, szavazata a bizalmi férfiak tiltakozása ellenére be lett vezetve.

Ilyen címen elutasítva összesen 16.

Uhlár János Divék-ujfaluból 1896. okt. 26-án,

tehát két nappal a választás előtt, állítólag kuriai határozat alapján lett utólag a névjegyzékbe felvéve.

Nemrég a néppárt egy tagja olyképp nyilatkozott, hogy a néppárt bizalmi férfainak erélyesebben kellett volna az elnökkel szemben fellépniök. Feleletünk ez: mit értek el a nyitrai, stomfai stb. néppárt bizalmi férfai? Velünk is megtörtént volna, a mivel az elnök többször fenyegetődött, hogy t. i. esendörök által kivézett és akkor az elkövetett törvénytelenések és gaszágoknak nem lett volna tanuja; bizony szivesebben töltöttük volna azt a 25 órát a zulukafferek között, mint ezen szavazat-fosztogató társaságban. Alljon itt pár szó jellemzésökre.

Ami az elnököt illeti: nincs az a vizsgálóbíró, a ki szigorúbban bánhatnék valamely büntény elkövetőjével, mint Lenárt Sándor bánt a Zelenyák-párti szavazókkal. Midőn a szavazó névnek bémondásánál nem talált kifogásolhatni valót, átment a korra, ha az is egyezett, sokaknál kezdődött a faggatás ilyképen: „ugyan maga nem annyi éves, a mennyinek magát vallja — no mondja meg az igazat” — midőn az illető erősitette előbbi bémondását, az elnök: „ugyan ne hazudjék, hisz látja tavaly volt annyi évesnek beírva;” — a legtöbbben erre is helyesen tudtak megfelelni; egyenlő megtörtént, hogy a sok zaklatás után beismerte, hogy 3 évvel idősebb, mire kéréshetlenül el lett utasítva.

A szavazóhelyiségben a küldöttséghez nem tartozó zsidók egyes csoportja volt jelen, ezek egyike annyira vetemedett, hogy egyik néppárti választót, ki községgel jött szavazni, ott nyíltan ruhájánál megfogott és erővel huzta az ellentáborba; midőn ez ellen óvást emeltünk, az elnök elutasított azzal, hogy nem látta. — Egy néppárti szavazó felől az elnök így nyilatkozott: „ez az ember fejseivel akart egyszer agyonütni” — magától értetik, hogy különben kifogástalan szavazata el lett utasítva.

Hogy az előre ki volt csinálva, hányat és kit fogtak elutasítani, kiténik abból, hogy a jegyzők sokszor le se tudták jól olvasni a listákból, milyen ürügy alatt fosztassanak meg a néppártiak szavazatuktól. Legvakmerőbben hazudtak a jegyzők közül: Parszkuta, ki községgel egyik bíróját sem akarta ismerni, Balazsovics belíci és Patzko nováki jegyzők. — A liberális párt bizalmi férfai és pedig Keller László, Stummer-uradalmi vadász és Gerő Virgil kir. erdész (!) szintén hozzájárultak sok néppárti voks megrablásához. Kadarász Gusztáv zsámbokréthi jegyző és liberális bizalmi férfi eljárását nem is tesszük kritika tárgyává.

Vinkler szolgabíróról már megemlékeztünk az „Alkotmány”-ban megjelent cikkünkben, alljon itt is — azokon felül pár ismertető jele: ha a választás napján két papot látott a nyílt utcán — melyen a zsidók szabadon közlekedhettek — együtt állani, ott termett és bizony nem éppen művelt emberre valló módorban tavozásra intette, különben hogy érvényt szerez szavainak, tette ezt a néppárt elnökevel, továbbá a veszeneci esperessel és a zsámbokréthi plébánossal, tehát tulajdon lelkipásztorával is, ha ugyan katolikus. Ugyanezt tette később a néppárti bizalmi férfiak egyikével is, ki ez ellen orvoslást keresett az elnöknel, magától értetik hogy hiába.

A fenytöbe való tette az, hogy a választást megelőző héten a „Krestan” című lapot a dvorníki postán lefoglalta és csak a választás utáni héten engedte kiadatni; erről különben számolni fog. A szavazó helyiségben egy néppárti választót azzal akart megfosztatni szavazatától, hogy az elnököt figyelmeztette, miszerint az illető trachomás, tehát eltávolítandó.

A néppárti tábor katona-kordonját az elnök tudtával-e avagy tudtán kívül nem tudjuk, a szavazás folyama alatt kijebbre vonatta, hogy a néppárt az egyetlen korcsmától is elűttessék. Egyáltalán, nem mondjuk hogy kitalálójával, de magaviseletével, kiváltképp midőn dr. Zelenyákot körutjában esendörökkel kísérté, azt a benyomást tette az elfogulatlan szemlélőre, mintha nem ő rendelkeznek a esendörökkel, de azok ő vele.

Végezetül még valamit: midőn Lenárt elnök kihirdette a választás eredményét (!), Simonyi Alajos zsámbokréthi földbirtokos megköszönte az elnök fáradságát és éljenezte őt, azonosítva magát ekké az elnök személyével és eljárásával, gratulálunk Simonyi Alajos úrnak ezen guszúsához! Ezen éljenzetetésre a néppárt bizalmi férfai tavozások közben Tarnóczy Gusztáv éltetésével válaszoltak.

Ime hü képe a zsámbokréthi teljes 24 óráig tartó választási műveletnek. Zsámbokréthy József 22 szótöbbséggel az elnök által győztesnek lett

kijelentve, de ha figyelembe vesszük, hogy 172 Zelenyákpárti szavazó a leggaládabb módon és ürügyek alatt lett legszebb polgári jogától megfosztva, továbbá, hogy egy szavazó Zsámbokréthyre jogtalanul lett bejegyezve, s ha ezeket hozzáadjuk a kegyelemből elfogadott 414 szavazathoz, akkor Zelenyák 586 szavazatával szemben áll Zsámbokréthynek 465 szavazata. Így tehát Zelenyák 121 szótöbbséggel rendelkezett, de az elnök megmutatta, hogy ő többségből is kisebbséget tud csinálni.

Nyitra-Szucsány, 1896. nov. 19.

A néppárt bizalmi férfai:

Steffel Ede,
Fiebig Alajos.

Levelezés.

Galgóc, 1896 nov. 25.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Az egyik nyitrai helyilap 46. számában „galgóczi választás” című tudósítás jellegét magán hordó cikk jelent meg, a melyben egyéb ferdebbnél ferdebb állításokon kívül személyemmel foglalkozó hasonlóan téves tudósítás is helyet foglal.

Hogy a morva-jezsuitákról, szerzetesekről, kik éjjel-nappal a templomban túlvilági vallás rajongásába ejtik a hívőket; hogy a ferenc-rendi szerzeteseink nyert szabadságáról összetakolt kohlományokra, mint olyanokra, melyek minden alapját a valóságnak nélkülözik, hosszasan ne reflektáljak, csupán csak a tudósításban elősorolt pontok 8-ára fölvilágosítást nyújthassak s hogy a személyemet terhelő gyanúsítások, sőt való tények (?) színében előtűntetett vádak a tulajdonképeni értékekre leszállíthassam, bátor vagyok a következőket megjegyezni:

Szerzetesházunk főnökétől a kolostorból való kimaradásra semmiféle szabadságot nem kaptam, testi s lelki buzgalommal a pör népet nem tanítottam, miután a hivatalom nem engedte, hogy faluról-falura járva, kortesnek fölcspajjak, vagy pláne izgatónak, a mint a tudósító szeretné, mert tudom mint tanítónak mi a kötelességem. Ha esetleg kíváncsi erre a tudósító, vegyen magának fáradságot és nézze meg az 1876. évi XXVIII. t.-c. 7. §. 3. pontját. Az sem áll, mintha én az asszonyokat tanítottam volna és még hozzá, hogy a leghiggadtabb férfiak is megadták volna magukat állandó ostromonknak. Hol volt szemtanuja ezeknek a tudósító? Tessék megnevezni azon leghiggadtabb férfiakat, a kik megadták magukat állandó ostromonknak.

Mint rk. népiskola tanítóját az állam fölruházott szavazati joggal és minthogy ama pártot, melynek elveihez sorakoztam, Galgóc város egyik utcájába rendelték, mint a többi paszpartu-kedvezményében nem részesült szavazó polgárok, én is társaságukban szorogni kényyszerültem.

De sokkal jobban, mint a tudósító hinné, hivatásomnak méltóságát szemem előtt tartva, a felmerült veszekedések, sőt verekedések territoriumától lehetőleg legtávolabb helyet elfoglalni igyekeztem; ennél fogva nemcsak hogy a tudósítónak reám vonatkozó vádja nem érthet engem, de azt nyugodt lelkiismerettel visszautasítom, állítását, mint téves információ alapulót s személyemet a nyilvánosság előtt föl nem fogható okból meghurcolni törekvőt, rosszakaratu kohlományak nyilvánítom.

Egyben kijelentem szükséges, hogy nem csak tanuja nem valék a felhozott verekedéseknek, de ilyenekbe egyáltalán semmiféle módon be sem folytam.

Igaz ugyan, hogy a tudósításban nincs a sajátképeni nevem fölemlítve, de miután házunkban csak egyetlen egy Zsekó létezik, a ki melesleg mondva Bernardin, nem pedig Bernát; azután ne, qui tacet, consentire videatur, a tudósítást mint személyemmel foglalkozót magamra vonatkoztattam.

Zsekó K. Bernardin,
sz. fer. r. áldozó-pap, tanító,
választó polgár.

Ujdonságok.

Kinevezés. Pályik Imre, szenici kir. albiró Trencsénbe tsvzéki bírónak, Szuper Jenő, nyitrai tsvzéki gyakornok Nyitrára tsvzéki aljegyzővé neveztetett ki. Paráté György, Holios Sándor és Láng Erzsébet szenici segédtanítók illetőleg tanítók, a X. fizetési osztályba sorolotva, rendes tanítókká lettek előléptetve.

Adomány. Bende Imre nyitrai püspök ur ő méltósága a frivaldi kántortanítónak gazdasági épületeinek újból való felállításához 120 frtot utalványozott, miért a frivaldi hívek lapunk útján bő köszönetüket mondják a főpásztornak.

Adventi idő. Ma kezdődik a r. kath. egyházból az egyházi év, advent vasárnapjával. Az Advent négy hétig tart, jelképezésül ama négyezer évnek, a meddig várták az ó-szövetség nepei a Megváltó eljövését. A templomokban naponként hajnali misék az u. n. Roráték tartatnak s felhangzik a misztikus boltívek alatt az ének: Harmatozzatok égi magasok... Meghatóan eszteliek e magasztos énekek az epedő sóhajt, égő vágyat, mely a pátriarkák kebeléből szállt fel a várva-várt Megváltó után, mikor még egy Plató is látva az ész képtelenségét a vallási igazság fellelésében, azt mondta: az égből kell valakinek jönnie, aki beünket a helyes istenismeretre és tiszteletre tanítson. Ez az idő megnyitott Krisztussal, kinek születésére előkészít az adventi idő. Magasztos jelképek alatt tehát az adventi időben nagy történeti igazság rejlik.

Tóth Vilmos, volt közös főszámszéki elnök, a hivatalos lap tegnapi száma szerint, a magyar felsőház elnökének nevezetett ki. E kinevezés egy Nyitrán, mint bizonyosan országos nagy feltűnést keltett. Az egykori ivánkai kurta nemes a magyar főrendek elnökévé lón. Valami különös érdemek, helyesebben érdemek játszottak közbe, hogy Tóth Vilmost, kit mintegy két éve penzionáltak a közös főszámszékétől, most hirtelen kiragadták ivánkai magányából és a magyar törvényhozás hagyományos első helyére ültették. Azt mondják, hogy a főrendek közt két elöntés áramlat volt, melyet Bánffynak nem sikerült másképp megnyugtatót, mint ha egy indifferens embert, a milyen Tóth Vilmos, ültet a peer-ek elnöki székébe. Mondják, hogy a minisztertanács polgári eleme, mely most tudvalevőleg erős túlsúlyban van, tromfot akart adni a „gógós” mágnásoknak. — Legyen bármiképp, annyi bizonyos, hogy Tóth Vilmos karriert csinált. A polgári elem személyével felülre kerekedett a felsőházban, ha mindjárt többségben vannak a mágnások. — Mikor az öreg kegyelmes ur leesett minap a ghy-mesi vadászaton és súlyosan megsértette vállát, azt mondta valaki, hogy miniszterek és vajaskegyesek mindig a — jó oldalukra esnek. S csakugyan e bukás után rövid időre kineveztek annak, amit tán ő maga sem remélt. Tóth Vilmos egyébként nem járt e kitüntetés után, s összeköttetései sem oly nagyok, hogy ezeknek révén szerezhette volna e fényes állást. Kinevezetésében tehát pusztán a polgári elem felülkerekedését látjuk, melyet legfőleg Tóth Vilmos régi barátai mozdítottak elő. — Az öreg ur egyébként még nem olyan öreg, amilyennek látszik. Hangja — egykor nemesak jó szónok, de jeles énekes is volt — még elég erőteljes. Nyitrai honfitársaival sok jót tett, s ha valaki neki szolgálót teljesített, annak azt el nem felejtette, innen van, hogy a közös főszámszéknel több nyitrainak és nyitrakegyeinek szerzett állást: ami mindenestre jó vonás. Utóljára láttuk a vágvecsei választáson, hol mint ivánkai választó, természetesen dr. Prohászka ellen szavazott. Az öreg kegyelmes ur ott unatkozott abban a piszkos zsidó lebujsban, hol a szavazás volt, mintegy három óráig. Járt-kelt, majd leült unalmában, míg vegre Ivánkára került a sor. Ha akarna igazságot mondani, mindenestre fényes koronatanu lehetne, milyen pártatlansággal vezette ott Markhot Gyula a választást. Hja, de azt nem teheti, mert különben nem lehetne főrendházi elnök, akármilyen derék ember volna is egyébként.

Itt a tél. A hét elején már mindenfelől jelentették a havazást, a fagyot, a tél beköszöntét, Nyitrán meg a leggyönyörűbb őszi nap ragyogott egész péntek reggelig. Oly kellemes, verőfényes, száraz idő volt, hogy szinte Arcoba képzeltek magunkat, midőn a felvidékről, Erdélyből, az alföldről mindenünnen jelezték már a hóviharokat, Azt gondoltuk, hogy a meteorologia akar

bennünket kárpótolni az elmúlt választási zivatarként s velünk tél idején kivételt tesz. De péntek reggel hó szállingott, s a kivételes állapotnak vége, itt van a tél minálunk is, a meleg kályha, a barátságos téli esték örömei pótolják a természet mostohaságát. Úgy érezzük azonban, hogy e tekintetben is sok változott, mióta az átkos politika megosztotta az embereket. Hogy ennek így kellett bekövetkeznie. Vajha ismét jobban volnánk emberek, mint politikusok.

Nyitramegye közgyűlése. Elég simán ment végbe a nov. 25. őszi közgyűlés, úgy hogy szebbet nem is kívánhat a helybeli kormánypárt. Az ellenzék ugyan szép számmal megjelent, de a vezető férfiak a késő szervezkedés miatt az utolsó percben teljes passzivitásra határozták el magukat. Különben aki látni akarja mivé törpült a megyei élet, az nezze meg a nyitrai közgyűlést. Egy csoport zsidó, sok jegyző és hivatalnok, kik mint bizományi tagok mindenkor készen állnak az alispán intésére, ezek képezik a közgyűlés zömét. Vajjon kinek is volna kedve ilyen szomorú körülmények között a megyei élettel törődni. Elásni való hullá az, nem a régi vármegye, a közszabadságok védőbástyája. Így a 111 pontból álló programot mihamarabb ledaráltak és az alispáni jelentést is minden nagyobb emóció nélkül tudomásul vették, úgy, hogy ellenzék felszólalás nem is történt. Még ma is vannak megsemités folytán betöltetlen megyebizottsági tagsági helyek, egy év óta, és semmi sem történik. — Ezzel kapcsolatosan kiemeljük a „Neutraer Zeitung” mai száma nyomán, hogy a privigye-zsivóváraljai vasut ismét egy lépéssel közelebb van a megoldáshoz. A vasut, mely a megyében Nedozser, Brezán, Kis-Próna, Szolka és Majzel községeket érinti, összesen 33 5 kilométer hosszú és kilométerenkint szabványos vágánnyal, 63,284 frtba kerül. Az erre szükséges törzsrészvények még mintegy 250,000 frtban nincsenek fedezve. Nyitramegye e célra 150,000 frtot szavazott meg, hiányzik tehát még 100 ezer frt. Ez összeköttetés folytán a nyitra-zsolnai ut 81 kilométerrel rövidebb lesz mint eddig volt. — A képviselővé választott alispán még nem köszönt le.

Betegsegélyző-pénztár áthelyezése. A kereskedelmi miniszterium, a Szokolca város területéből valamint Nyitramegye hollési, miavai és szenici járásából alakított kerületi betegsegélyző-pénztár székhelyét Szokolcáról Szenic községbe helyezte át: mintán a földrajzi fekvésének valamint azon körülménnyel fogva is, hogy az összes pénztári tagoknak majduem egy harmadrésze a szenici járásra esik, a pénztár területének Szenic község a központját képezi.

A privigyei választás utóhangjai.

Pillárik István bajmóci segédlelkész ellen panaszt emeltek a besztercebányai püspök előtt, aki távirati uton kért relációt az ügyről a plebanustól. Vádolva volt, hogy egyik filiálisban az ur sztestével koteskedett s úgy oktatta a népet, hogy a mai viszonyok között joga van az embernek az ellenpártiakat „agyonütni”, s kértek azonnal való áthelyeztetését. E hó 17-én a nevezett káplán egyszerre idézést kapott a privigyei járási főszolgabírói hivatalba is közigazgatási kihágási, 21-én megtartandó tárgyalásra. Az egyik vádló Kurbei János, bajmóci jegyzőség jegyzőkönyvben felvett vádját oda módosította, hogy a káplán azt mondta a népnek, miszerint „joga van az embernek az ellenpártiakat megverni”. Tehát már nem „agyonütni.” Jön a másik vádló, Skan-gyik Pál, kocúri lakos. Felolvastatván ennek is Pillárik személye ellen intézett, s külön jegyzőkönyvben foglalt vádját, — mely ugyanaz, mint az első — legelőször is kifogást emelt a helybeli körjegyző Kozderka Flóris által szerkesztett jegyzőkönyv ellen azon szavakkal, hogy ő annak megszerkesztése után azonnal mondta a jegyzőnek, hogy azt ne vegye fel a jkönyvbe, mintha a káplán ur azt mondta volna, hogy szabad „agyonütni” az ellenpártiakat, sőt még a verekedést is roszalta és kárhóztatta s csak esendre, békére figyelmeztette és kérte őket. Így vallott még a hátralevő két beidézett tanu. Be volt idézve még egy zsidó is. Hogy minek? azt nem tudni. A tanuk egyhangú vallomásából kitűnt, hogy a Pillárik káplán ellen felhozott vád légből kapott

rágalom és koholmány, melynek egyedüli célja volt a vádlott segédlelkésként ártatlanul üldözni, mért is a vád alól felmentetett.

A Fmke nyitravármegyei választmányának. E hó 20-áról ismételen kaptam a választmánytól felszólítást, miszerint 2 frtnyi tagdíjartozásomat fizessem le. Szükségesnek találok megjegyezni, hogy én ez egyletbe nem is léptem be formálisán, semmiféle belépési nyilatkozatot alá nem irtam, de szívesen fizettem mindaddig az évi járulekot, amíg az egylet anyagiilag, még pedig jelentékeny összeggel nem kezdte támogatni azon lapot, melynek minden száma telve van a kath. papság és az egyház gyalázásával. Ha a választmány engem valóban tagnak tekintett, úgy tudomásul vehette volna 1895. évi július 11-én hozzá beküldött kilépési nyilatkozatomat, melyről feladóvevényvel bírok. Hogy pedig hazafiatlanság és részvétlenségről ne vádol-tassam, megjegyzem, hogy ámbár 7 év előtt hagytam el Pozsonymegyét, mindazonáltal tagja maradtam közm. egyletének, s a tagdíjakat szívesen fizetem is, mert látom, hogy ott tisztán köz-művelődési célokra fordítatnak a tagdíjak. Tagja vagyok a nyitram. gazd. egyletnek, s több más orsz. tudományos egyletnek. A közművelődést elő-mozdithatom az egylet keretén kívül is; így fel-híva az ország figyelmét a lopassói hívek ügyes himző és kivarró munkáira a kiállítás alkalmával, Izabella hercegnő öfensége védnöksége alatt álló egylet itt nálunk egy varrottast fog rendszere-síteni iskolával és közvetítő intézettel az egész vidékre, mely már jövő hónap elején kezd meg működéset. — Ezek előrebocsátása után kérem a tek. választmányt, miszerint tekintettel arra, hogy 1895. jul. 11-én tagdíjamat lefizettem, de ugyanekkor kilépésemet be is jelentettem, csekely-ségemet a tagok sorából törölni méltóztassék. — Hazafias tisztelettel maradok Lopassón 1896. nov. 23. aláz. szolgálja Sándorfi Nándor lopassói lelkesz.

Nyilvános elismerés. A mint tudom, hogy Roma nem egy nap alatt épült föl. — írjak lapunknak Trencsénmegyéből — ép úgy belátom, hogy iskolaügyünk sem virágozhatik föl egy va-rázsütésre. Amde ez még sincs azon a fokon, a melyen állhatna, ha 1868. óta minden iskolai tényező a maga hatáskörében megtette volna mindazt, mire állása s hivatásánál fogva köte-lezve volt. Sok itt a mulasztás, — ép azért annál dicséretre méltóbb — ha valaki lankadatlan buz-galommal két év alatt egy század mulasztásait hozza helyre. Folyó hó 19-én szenteltem be a kis-gradnai új iskolaépületet. Uraim, szeretett munkatársaim! le a kalappal ily iskola és annak szerzője előtt! Ellenségeink mindenütt az állami iskolával állanak ellenk, tessék a kir. tanfelügyelő urnak ez iskolát megnezni s megnevezni azt az állami iskolát, mely a kis-gradnait még csak tá-volról is megközelitené. Örömmel adózom ez elis-meréssel a gradnai plebanos urnak azon hó óhaj-jal: vivat, sed vivant et sequentes. M.

Szoborszentelés. Trencsén-Teplán folyó hó 22-én egy gyönyörű lourdi bold. Szűz szobrot szenteltek meg, melyet egy odaváló jómódu gazda Csierny József saját költségén ajánlott fel a teplai templom számára. A szoborszentelés előtt dr. Mihalovics László dubnici segédlelkész, a jeles egyházi szónok, szent-beszédben vázolta az ünnepegy fontosságát és a bold. Szűz — mint a legjobb mennyei anya — iránti hódoló tiszteletet az ájtatos hívek szívébe csepegtette. A szobor-szentelést szent mise követte, mindkettőt Pick Antal esperes végezte. A szomszéd Apátfalva község körmenetileg vett részt a szép ünnepe-lyen, mely maradandó emléket hagyott hátra a jelen volt nagyszámú hívek szíveiben.

A várnai csata folytatása. A vár-nai pótválasztáson Rakovszky István képviselőt és kamarást, a ki a néppárti jelöltnek bizalmi férfia volt, a pályaudvarról nem engedték be a városba. Ezért Rakovszky az *Alkotmány*-ban és egy pozsonyi német lapban *Politikai Affendakiszok* cím alatt cikket irt, a melyben *Szalavszky* tren-csénmegyei főispánról azt mondta, hogy valamikor *okirathamítás* miatt mentették föl. E vádra Szalavszky azzal felelt, hogy Rakovszkyt egy tanuk által aláírt levélben *rágalmazónak* jelentette ki, Rakovszky pedig ezért *Kaas* Ivor báró és *Ivánka* Oszkár által párbajra hívta ki a főispánt, a ki

Gajári Ödönt és Dániel Gábort bizta meg képviselével. A pisztoly-párbajt pénteken délben vívták meg az üllői-uti honvédszár-kaszárnyában sebesülés nélkül. Az ügynek ugylátszik a sajtóbírósgáznál még folytatása is lesz.

O. M. G. E. jubilaris gyűlése. Az országos gazdasági egyesületnek mult vasárnap fenyves közgyűlése volt, melyen ismét látjuk szerepelni a nyitraiakat. Gr. Dessewffy Aurél elnök beszédére Mérey Lajos szólalt fel, üdvözölte az elnököt, mint az agrarizmus irányának főképviselőjét, ki azt akarja, hogy a magyar föld a magyar nemzeté maradjon. Mezey Gyula indítványára a közgyűlés Darányi miniszternek bizalmat szavazott, ki a mai kormány-rendszer mellett és keretében is igyekszik az agrár-irány eszméit szolgálai. Csak azzal a bizonyos másik, különben lármás oldallal s embereivel nem találkoztuk sehol, ahol valami okos dolgot mivelnek.

A n.-tapolcsányi izr. népkönyha első évi működésének kimutatását vettük. — Minden a jöteknység terén felmerülő mozzanatot örömmel üdvözölünk, a felebaráti szeretet ezen nyilvánulását legnagyobb meglepéssel konstataljuk, legyen az zsidó, vagy keresztény. — Az egyesület dr. Munk Mórné elnöklete alatt áll, és első évi gyűjtése 745 frtot 72 krt tett ki. A népkönyha nov. 1-én kezdte meg II. „évfolyamát“ s öt havi idény alatt az eddigiekből itelve, mintegy 500—600 frtra van szüksége, melyet adakozások útján akar összehozni. Ajánljuk az emberbarátok figyelmébe.

A kath. egyesületek figyelmébe. Dr. Gyurky Ödön a „Magyarországi Katholikus Egyesületek Évkönyvét“ az 1897. évre is sajtó alá rendezte s hogy az Évkönyv lehetőleg teljes legyen s a magyarországi kath. egyesületi élet híu képét mutathassa fel, kéri az e nemű egyesületek elnökségét, hogy a vezetése alatt álló egyesületekre vonatkozó fontosabb adatokat (Az egyesület neve? Vannak-e megerősített alapszabályai? Főbb tisztviselői: elnök, alelnök, titkár, pénztáros. A tagok száma. Evi jövedelme. Vagyon.) mihamarább vele közöljék.

Fürdő-statisztika. Kis-Bélicsi fürdőben folyó evben volt állandó vendég 25 és ideiglenes vendég pedig 1430, összesen tehát 1455.

Papucshősök. Az asszonyoknak nagy a joguk nemesak a házban és a társadalmi életben, de a politikában is. Hány férfi indul az asszony kommandójára, mióta Adám lett első papucshős — Eva anyánk előtt. Most Németországban érdekes könyv jelent meg a fejedelmi papucshősökről, mely úgy látszik Bismarck boszuja akar lenni a német császáron. Egyik részlete ez:

Az utolsó négy évtized Hohenzollernei mind papucshősök voltak. Az öreg Vilmos császár még tudott egy kissé szabadulni a papucskormány alól és ezt természetesen Bismarcknak köszönhetette. De utána egész nyilt papucskormány következett. Citálja a szerző Frigyes császár egy mondatát, melyet még trónörökös korában hallott tőle s mely így hangzik: „Mindenki hősnék tart engem s mindenféle ilyen színben tüntetnek föl; de azt senki sem tudja, hogy tulajdonképpen a legnagyobb hős mint papucshős vagyok!“ Nos, Bismarck herceg gondoskodott róla, hogy megtudja ezt a világ. A mi pedig a mostani császárt illeti, ő méltó fia atyjának. Bismarck, Caprivi bukása, Hohenlohe meghívása és egyéb fontos, nagy államügyek, mindez a császárné műve volt — így mondja a könyv. A papucs mely II. Vilmost szoritja, nem kisebb, mint boldogult édes atyjáé volt. Nagyon érdekes része még a könyvnek az, melyben elmondja, hogy Frigyes császárt tulajdonképpen a felesége ölte meg. Mackenziet hívta a császárné férje beteg ágyához, és Mackenzie nélkül Frigyes még sokaig élt volna — ez van a könyvben. Nem engedte, hogy német orvosokat hívjanak. Miért nem engedte? — Érdekes a konkluzió is: a papucskormány addig nem lesz vége, míg Bismarckot vissza nem helyezik a kancellári székbe.

A cseréplábu kolosszus. Soha sem tudja az ember, mire ébred. Tegnap a fővárosi politikai körökben óriási feltűnést keltett az a kíméletlen támadás, melyet a „Pester Lloyd“ a trónbeszéd miatt a kormány ellen intézett. Mi ez? Mi áll ennek a háta mögött? Hallatlan dolog,

hogy a zsidó ujság, mely minden kormányt hűségesen végig szolgál, most egyszerre a kormány ellen fordul. Ezek a bomlás jelei, melyből sok van az egységesnek látszó nagy kormánypartban s lehet, hogy ez az erkölcstelen alapon megszűletett nagy massa előbb dől össze, mint hiunók. Bánffyra és pereputtyára is majd rájár egyszer a szekér rudja, a büntetés soha sem szokott elmaradni. Csak várjunk egy kicsit.

Helyreigazítás. Lapunk előző számában a nagytapolcsányi milleniumi gyűjtés IV. számú rovatában: Hevera János nem 1, hanem 2 frtot adott, Kondor István pedig nem 5, hanem 1 frtot adott, s így a IV. számú gyűjtés végösszege 86 frtra igazítandó ki.

Nagy megtiszteltetés érte a kőbányai polgári serfőző részvénytársaságot, melynek az ezredéves országos kiállítás jurytanácsa a legmagasabb kitüntetést, melyet egyáltalán adhatott, a *diszoklevelet* adományozta és pedig nagyban való gyártás-, haladás- és kitünő minőségért. Ezen kiváló kitüntetés annál nagyobb értékkel bír, mivel az összes kiállítók közt egészben csak száz diszoklevél lett kiosztva s az országban a kőbányai polgári serfőző részvénytársaság volt az egyetlen serfőző, mely diszoklevelet nyert. Ebben az illetékes tényezők legmagasabb elismerése nyilvánul, mely az elért kiváló eredményekért méltán illeti ezen vállalatot, a mely tőszegi Freund Vilmos vezérigazgató kitünő vezetése alatt a söripar terén ily rendkívül haladást tanusított.

A halott szelleme. Temesmegyében történt a következő borzalmas eset. Gyiku Pavel nagy-csellei lakos szülői tavaly elhaltak s ő és tizenhárom éves kis huga lett a csinos vagyon örököse. Gyiku feleségével együtt elhatározta, hogy a gyerekleányt elteszi láb alól és akkor ők lesznek a vagyon egyedüli urai. Csakugyan retentő kegyetlenséggel bánták a leánnyal, a legdurvább testimunkára használták, agyonésigázták a testét, de soha jól nem lakatták; télen, csikorgó hidegben majdnem meztelenül kergették az udvarra, hogy dolgozzék s a szegény leány a kínzásba csakugyan bele is halt. De a házaspár nem sokaig élvezhette a vagyont. Gyiku felesége pár héttel ezelőtt gyermekágyban meghalt, Gyikunak pedig azóta nem volt nyugodalma. Beteg lett, láz gyötörte, felébredt benne a lelkiismeret. Mindenütt megölt hugának arca kísértette, hiába zárkózott a pince legsötétebb zugába. Végre három oláht bérrelt fel, hogy menjenek ki a temetőbe, ássák ki a leány koporsóját és győződjenek meg róla, vajjon csakugyan benne nyugszik-e. De a temető csöze tetten érte őket, le tartóztatta s átadta Gyikuval együtt a hatóságának.

Közgazdaság.

Emödy József a nyitrai gazdasági egyesület alelnöke, az O. M. G. E. legutóbbi közgyűlésén ezen egyesület igazgató-választmányi tagjává választott.

A nyitrai gazdasági szőlőtermelőket december hó 7-ére (hetfő) d. e. 10 órára a teli gazdasági tanfolyam helyiségeibe (régii vármegyei közkórház) azon okból hívja össze a nyitrai gazdasági egyesület, hogy útbaigazításokat adjon az agrárbanktól nyerhető kölcsön módzataira vonatkozólag. Az egyesület kéri az előjárókat, hogy ezen meghívóra az összes szőlőbirtokosokat figyelmessé tegyék. Ezen alkalommal Bernhardt Rezső kerületi szőlőfelügyelő minden szőlőszeti kérdésben felvilágosítással szolgál s a szőlőtelepítők kívánságára esetleg a helyszínerre is kimegy.

A nyitrai gazdasági egyesület az O. M. G. E. legutóbbi közgyűlésén is jelentékeny szerepet vett. Mindössze két felszólalás történt s mindkettő a nyitrai gazdasági egyesület tagjai részéről. Mérey Lajos a nála megszokott ékesszólással s nagy hatástkeltően indítványozta, hogy Dessewffy Aurél grófnak az O. M. G. E. elnökének v. b. t. t. történt kinevezetése fölötti örömét a közgyűlés jegyzőkönyvileg is megörökítse. Mezey Gyula pedig tartalomdús szép beszédben indítványozta, hogy Darányi Ignácnak a IV-ik országos gazdaságkongresszuson tanusított agrarius szellemű fellépéseért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetét tolmá-

csolja. Figyelemreméltó eseménye a közgyűlésnek az is, hogy a 15 kisorsolt igazgató-választmányi tag közül egyet a közgyűlés elejtett s helyébe a nyitrai gazdasági egyesület egyik lelkes vezetőjét s a nyitrai gazdasági egyesület alelnökét, Emödy Józsefet választotta meg. Fölötte hízelt a nyitrai gazdasági egyesületre Dessewffy Aurél grófnak a magyar gazdák vezérének azon kijelentése, hogy a nyitrai gazdasági egyesület az ország első egyesülete. A sok meghurcoltatás, rágalom és gyanúsítás után szép elégtételt találhatnak az egyesület intézői ezen illetékes férfiú elismerő nyilatkozatában.

Répatermelők országos gyűlése. Tudvalevő dolog, hogy a nyitrai gazdasági egyesület megkereste az O. M. G. E. miszerint a cukorrépa-termelőket egy országos értekezletre hívja össze. Az értekezlet célja: megállapítani azon erélyes intézkedéseket, melyek a cukorkartel káros kihatásait s az ebből származó s a termelőt sújtó visszaéléseket ellensúlyozhatják. Ezen értekezlet december hó 12 vagy 13, vagy 14-én fog Budapesten (Üllői-ut, Köztelek) megtartatni. A termelőket figyelmeztetjük, hogy ha sokat panasztol bajaikon segíteni akarnak, jelenjenek meg minél számosabban a budapesti országos gyűlésen.

Körrendelet a hizlalókból kiké- rült szarvasmarhák marhaleveleinek mikénti kiállítására tárgyában. A földmívelésügyi m. kir. minster a következőket rendelte el: Hizlalásra szánt szarvasmarhának behajtásáról vett jelentés alapján a községi előjáróság intézkedni tartozik, hogy a községi marhalevel-kezelő haladéktalanul a hizlalóban megjelenjen és az ujonan beállított marhának minden egyes darabjára vonatkozólag külön-külön pontosan állapítsa meg azt, hogy melyik állatra, melyik marhalevel vonatkozik. Az azonosság megállapítása után a marhalevel-kezelő jelenlétében az állat jobb szarva az illető hizlaló folyószámával beégetendő s ezen számot a marhalevel-kezelő a marhalevel megfelelő rovatába ott helyben bejegyezni tartozik. Ezen az 1888. évi VII. t. c. végrehajtására kiadott utasítás 39. §-a értelmében a marhalevel-kezelő által őrizetbe vendő marhalevelre rávezetett szarvszámot az által levágása, vagy elhajtása esetén kiállítandó új marhalevel megfelelő rovatába is minden esetben pontosan be kell írni.

A hasított körmű állatoknak a budapesti marhavásárra való felhajtását a földmívelési miniszter további intézkedéseig megtiltotta.

Telefon.

T. F. A kérdéses árvaút helyezze el a budapesti karmelitáknál (esetleg dr. Molnár Ignác, győri theol. tanár útján.) A budapesti tjonnan letelepített karmeliták zárdájok számára rendinövendéknek szivesen fogadnak fel tótajku fiukat, már I. gimn. osztálytól kezdve, sőt az elemiből is, s amint belép a fia a szülőknek minden kiadásuk megszünik. Csak hogy természetesen nem lehet belőle miniszterelnök, hanem karmelita szerzetes; ami napjainkban sokkal jobb.

R. M. Sajnos, hogy a petició elmaradt. Mikor a választási törvény 1000 frtnyi biztosítékot irt elő a vál. kérvényhez, természetesen egészen mást tartott szem előtt, minthogy pénz híján az igazságot lábbal tiporhassák. Ma lábat adnak ezel az 1000 frttal a legjobb ügynek, és elbukik rajta.

V. R. Azon ne csodálkozzék, hogy úgy adtuk elé a dolgot. Kemény fát kemény ökkal kell hasítani.

M. L. Ön a választás után azt tartja, hogy kezdjünk hozzá az emberszóláshoz. Ez már nem használ most semmit. Késő akkor kimélni a kolbászt, mikor már elfogyott.

Irodalom.

A nyitrai gazdasági orvos-gyógyszerési és természetudományi egyesület 1895-96-iki évkönyve.

Tekintélyes, vaskos kötet jelent meg e címen, melyet dr. Biringer Ferenc egyesületi titkár álli-

tott össze. Ha azon körülménytől eltekintünk is, hogy a kiadvány tömve van 18 különböző szerzőtől való, érdekesnél-érdekesebb orvosi és természettudományi értekezéssel, ráuk nézve már csak helyi egészségügyi viszonyoknak tudományos alapon való ismertetése és az azoknak jobbitását célzó törekvések is rendkívüli fontosságuknál fogva nagyon érdekesek. Már csupán csak ebből a szempontból is talpra esett gondolatnak és sikeres kísérletnek kell tartanunk az egyesület ily nemű irodalmi munkálkodását.

A kötet elején találjuk az egyesületnek dr. Biringert tollából jött történetét. Az egyesület eszméje dr. Nagy József vármegyei főorvos agyában fogamzott, kinek szorgalmazása következtében az 1888. évi nov. 21-én megjelent miniszteri jóváhagyás az eszmét befejezett tényre változtatta. Az egyesület munkásságának köréből kiemeljük az évi pályadíjakat, melyeknek kitűzése részint az egészségügy javítását, részint az annak gondozása körül kitűnt egyének jutalmazását célozza. Nem hagyhatjuk említés nélkül a közgyűléseken tartatni szokott népszerű felolvasásokat, melyek a szakfőriak véleményeinek kieserlését és tapasztalataiknak egymással való közlését hathatósan könnyítik. Az évi közgyűléseken kívül 12 orvos-gyógyszerészi és 8 természettudományi szakosztályi ülést tartottak. Jelenleg az egyesület elnöke dr. Thuróczy Károly, alelnöke báró Friesenhof Gergely, titkára dr. Biringer Ferenc és pénztárosa dr. Vajda Emil. A választmányi tagok száma 12. Mindkét szakosztálynak külön elnöke és külön jegyzője van.

A kiadvány legértékesebb közleményei közé tartozik Kelecsényi Károlynak, Nagy-Tapolcsányi környékének bogár- és lepke-faunájáról szóló értekezése, saját gyűjtései alapján. Kelecsényi bogár- és lepke-gyűjteménye 81 család és 670 fajban összesen 1630 példányt foglal magában.

Érdekesek azon adatok is, melyeket Csippek Jánosnak a „Betegsegélyző egyesületekről” irt értekezéséből tudunk meg, melyek összegezésésképp meggyenk a betegsegélyzés terén nagyban előhalad, a mennyiben 10,404 tagot számlál, 4 kerületbe osztott segélyző pénztáraiban.

Mint jelesebb értekezéseket kiemelhetjük még a következőket: „A növényi elősdiokról” Metzger Edétől, „Az orbáncz gyógyító befolyása a chronikus gyuladásokra”, dr. Babó Tivadartól; „Nyitramegye közokóházai”. E szerint meggyenkben van 6 magán-kórház, körülbelül ötszáz beteggel és három közokóház: az érsekújvári, a nagytapolcsányi és az 1834-ben alapított nyitrai, mindhárom összesen 260 beteggel. Ezeknek legnagyobb részében apácák végzik a betegápoló teendőket. — A híres szem-specialista, dr. Ottava Ignác kiváló szakavatottsággal beszél a szemtegségeknél gyakoribb okairól. — A dr. Paulik Sándortól felhozott kórosatok csakugyan érdekesek a maguk nemében; mindenkinek ajánlhatjuk figyelmébe. — B. Friesenhof meteorológiai szakavatottságának itt is szép tanujelét adta, midőn Nyitravölgyének éghajlati változásairól irt az utolsó félszázadra vonatkozólag. — Gyógyfürdőinket és ásványvizeinket Biringer ismerteti az ő pontos részletességével. A könyv e részében szép kivitelű illusztrációkkal is találkozunk.

Különben, ha a termetes kötet minden részletéről számot akarnánk adni, se vége, se hossza sem lenne ismertetésünknek. Ohajtandó lenne, ha a kiadvány nemcsak 200—250 példányban forogna a közönség körében, mert e kis szám semmi arányban sincs gazdag tartalmával.

Néppárti naptár magyar, német és tót nyelven; tele hasznos, ismeretterjesztő, társadalmi és politikai közleményekkel, jó irányú olvasmányokkal, humoros képekkel, kapható a „Herkó Páter” kiadóhivatalában (Budapest, Zsibárús-u. 7. sz.) darabonként 40 krért, tót nyelven

30 krért. Viszont elarusítóknak, könyvkereskedőknek illő jutalék. Melegen ajánljuk.

A legujabb Deharbe. Tóthfalussy Róm. Kath. Káte az egyedüli elterjedt könyv, melyet nem nélkülözhetnek sem a hitelmezők, sem a főtiszt. papság, s nem egyáltalában mindazok, kik tanítással foglalkoznak, avagy akik a synodalis vizgára készülnek. A 28 ives mű megrendelhető 1 frt 60 kr., vagy 4 int.; Tóthfalussy Dániel hittanár, s hitelmezőnél Szatmáron.

***** **CSARNOK.** *****

Az alispán úr vadászaton.

— Jancsi! nem fordulnánk vissza?
— Már miért nagyságos uram?!
— Hát nem látod azt a papot, aki szembe jön?
— Tyhú az árgyelusát! Igaz bizony. Nem is vettem észre. Szó, a mi szó, de már a vadászok közt csak így járja. Magam is, mikor úgy estenden néha eljárogattam még fiatalabb koromban az urasági vadaskert közelébe... tetszik tudni, nagyon szerettem nézni a vadat... hát bizony — vétkemül ne vegye az Úr — nem egyet káromkodtam, ha pap, vagy vénasszony akadt az utamba. El is kerültem őket messzire. Egyetlen egyszer nem térhettem ki jó öreg papunknak, — az Isten nyugosztalja őt! — és majd hogy meg nem jártam. Csak egy vastag bükkfa védett meg az erdész golyójától. Azóta nem is mentem többet lesbe. No de se baj! Van a nagyságos urnál gombostű, azt mondja a vászoncseled, hogy ezt kell dobni a pap után s akkor nem árthat.

— Inkább köpj egyet utána Jancsi, azt tartják, ez többet használ.

— Ha csak addig van, tudok én akkorát köpni — tisztességgel legyen mondvá — hogy ha nagyságos jó uram képét érné, még az orra hegye sem látszanék ki belőle, pedig ez nagy szó, ugy-e bár? Jobban értek én hozzá, mint Kubinyi nagyságos képviselő úr.

A kocsi robotgott és Jancsi el nem mulasztotta jó hosszú levét eresztetni a pap után, ne-hogy ártalmára legyen az alispán úr fegyverének. Pedig hiába való volt! A keze reszketett-e, vagy a szeme nem volt biztos? — nem tudni, de bosszantó módon hibázta a nyulakat.

— No Jusztin! — mondja szomszédja — ezek a nyulak különb mórest tudnak, mint a bitesei néppártiak; ezeket kergetni sem kell, maguktól szaladnak.

— Ne bosszants, kérlek, még te is. Pappal találkoztam.

Az utolsó hajtás már az erdészlakban, fűtött szobában, terített asztalnál fejeződött be. A jó borocsa megtette hatását. A dermedt tagok megelevenedtek, mosolygó derű ült ki a kekere fagyott arcokra; még a „páterko” is kedvre hangolódott. Megeredt a szó és egymást érte a sok vadászkaland. Hitelre persze egyik sem talált. Az alispán úr is megeresztett egyet. Valami rettenetes medve-história volt. A fegyvere vizes lett valahol, tehát pusztá kézzel ment neki a mackónak.

— Ó engem, én meg őt karoltam át és így birkóztunk. Végre sikerült a jobb kezemet kiszabadítanom és akkora nyaklevest mértem a képére, hogy bőgve szaladt tőlem.

— Brávó! Éljen a medve! — hangzott minden felől. Általános derűtség közt csörömpöltek a poharak. A sarokasztaltól azonban tisztán kivehető volt a közbeszólás:

— Nem is medve volt az, hanem talán valami pincér Teplicen. Volt is akkor szörnyűködés a lengyel és német vendégek körében. Ilyent még nem láttak.

Határozottan rossz napja volt ma. Asztalbontás után nem is vegyült a kártyázók közé,

odatelepedett inkább a pap mellé. Ismerősök voltak még a régi jó időkből.

— No Jóska! tartod-e az „Alkotmány”-t? Persze hogy tartom. Olvastad-e, amit rólam irtak? Mit szólsz hozzá?

Meglátszott a beszédjén, hogy valami igen nyomja a lelkét. Könnyíteni akart a terhén. A megszólított pedig azt se tudta, mit feleljen. De nem is kellett, felelt helyette az alispán úr.

— Tudom, hogy ti papok mind elítéltek, pedig nem érdemlem meg. Én szívemben most is veletek érzek, tudom, hogy igazatok van, de mit tehetek? Ha másképp cselekedném, magamra zúdítom a hatalmat, a mely összetiporna. Példa reá a nógrádi Szcitovszky.

A pap csak hallgatta. De csakhamar egy harmadik is szegődött hozzájuk.

— Úgy hallom, hogy te is csak olyan izgága pap vagy, mint a többi — véle ez a harmadik. — Te is a néppárt mellett izgattal.

— Igazán nem is értem, — ez már az alispán úr szava — hogy ti papok miként változhattatok meg ennyire! Anaak előtte igaz magyar papoknak tartottalak és most arról kellett meggyőződnöm, hogy hazaáruló párt mellett dolgoztok, paktáltok a pánszlávokkal, izgatjátok a népet. De tovább ezt nem tűrjük!

Alom-e, vagy való?! Hirtelenében Lipótvár jutott eszébe Lipótmező helyett a szóvalan papnak. Visszaemlékezett arra az időre is, mikor mint főbíró a zsidó korcsmárosokat srófolta? Mikor egy-egy papi ebéd után oly rózsás színből látta a világot és égig magasztalta a katolikus papokat! Elmúlt ez visszajöhethetlen!

— De nem! ez lehetetlen! — hisz az elebb bevallotta, hogy szívében velünk érez. Bizonyára csak a harmadik miatt kénytelen így beszélni.

A pap kiment, magukra maradtak ketteskeu az asztal mellett, a többiek a kártyával és nem velük törődtek.

— Ugyanesek rájlesztettél szegényre, Jusztin!

— Vasra kellene veretni valamennyit, egyebet nem érdemelnek. Sajnálom, hogy Bittsen is keményebben nem bántam velük. És az arcátlanok még nyílt levelet mernek hozzám intézni. Hivatkoznak boldogult Gábor bátyámra; azt hiszik, ezzel hatást érnek el. Mintha bizony én Gábornak valamit köszönhetnék!

— Ugyan edes barátom, ne heveskedjél!

— Nem heveskedem, de bosszant, mikor azt vetik szememre, hogy csak az ő nevének köszönhetek mindent. Pedig mondhatom neked, hogy Gábor ki nem állhatott minket és a családért még a kis ujjá hegyét sem mozdította volna.

— Nem is kellett; voltak mások, a kik az ő kedvéért pártfogoltak.

— Mit tettek? Semmit. Nélküle is alispán lett volna belőlem.

— Ugyan, hagyjuk azt. Igyunk rája úgy is elnyel a sir szája. Hiszen Várnán megmutattad oroszlán-körmeidet. Tudsz te önállóan is cselekedni, akár tetszik a főispánnak, akár nem.

— Meghiszem azt. Sándor sógoromat elejteni akarta; most láthatja, hogy az nem megy olyan könnyen. Én is itt vagyok. A főispán kész lett volna azzal a néppárti csöcselekekkel megalakodni, de nem oda Buda! Azt mondtam: Sándort keresztül viszem, és megcselekedtem!

— Úgyesen csináltad.

— De dolgoztam is, akár a marha; két héten által sem éjjelem, sem nappalom nem volt. Zsolnáról intéztem mindent. Ez a vizsla kutyám ha beszélni tudna, sokat elmondhatna, mert nem mozdult oldalam mellől.

— Gyönyörű egy állat. Hol szerezted?

— Véletlenül akadtam rá, de rögtön felismertem benne a tiszta fajt. A beidomítás nagy fáradságomba került. Szimatja kitűnő és mint apörtör páratlan a maga nemében.

— Mi a neve?

— Clock!

Nimród.

A SINGER- varrógépek

eddig elárusítva több mint 13 millió darab

mintaszerű szerkezetűek, tökéletes mechanikai kivitelűek, szép és gyakorlati külsejük miatt mindinkább fokozódó elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek, s minden háznál, minden családnál örömet látott, legjobb, leghasznosabb

karácsonyi ajándékot

képeznek.

Elárusítás könnyű részletfizetés mellett.

Ingyenes oktatás modern műhímezésben.

Singer Co. részv. társ.

(azelőtt Neidlinger G.)

Nyitra, megyeház-utca 15. sz.*

Hirdetmények

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére

jutányos áron felvételnek
a kiadóhivatalban.

Törvény oltalma alatt! Szabadalm. jégsarkok.

A legegyszerűbb szer a jégen való elcsúszás ellen.

Ezen rendkívül praktikus jégsarok a legjobb óvszer a sikamlós jég ellen, s minden más felett elsőbbséget érdemel. Ez a jégsarok sokkal kisebb és könnyebb minden más egyénnél, nem rontja el a labelli-sarkot, ezeket nem kell a sarkról eltávolítani s használaton kívül nem láthatók.

Ezen jégsarok nem csukódnak be, s olcsóságra nézve felülmúlnak minden eddigi használatban levőket.

Ára páronkint a hozzá való csavarral 55 kr. postán küldve 60 kr.

Kaphatók Stanek C. A.-nál
Reichenbergben (Csehország.)

Hirdetmény.

A nyitrai püspökség tulajdonához tartozó, szigeti főuton lévő

jegenye-nyárfák

(p. pyramidalis)

f. évi december 17-én reggeli 9 órakor

a helyszínén nyilvános árverés útján, azonnali készpénzfizetés mellett, eladatni fognak.

Nyitrán, 1896. évi november hó 26-án.

Uradalmi erdészeti hivatal.

Életnagyságu

arckép

krétarajzban.

Legszebb szobadisz.

Legkedvesebb emlék.

Legalkalmasabb ajándék

karácsony és újévre.

Egy legújabb módszer segítségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készítek művészies kivitelben, eddig még soha el nem ért tökéletességgel és olcsó árban.

Tessék árjegyzéket kérni.

1-10.

Kohn Dávid, Budapest, Károly-körút 17.

Ügynökök mindenütt kerestetnek.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetők el

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar
részvénytársaság Budapestén.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.